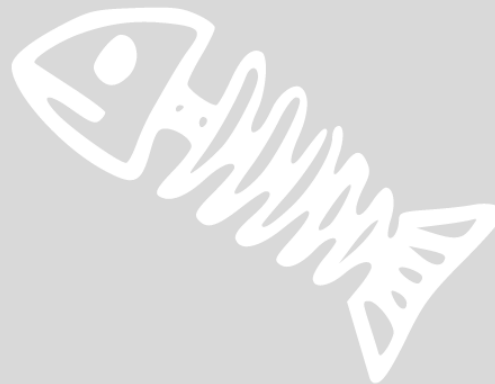
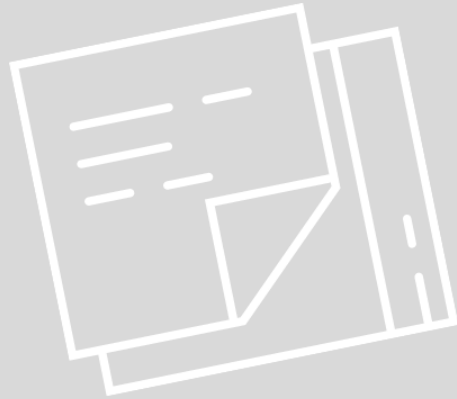

SEGRREGACJA ODPADÓW

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Dominik Kmita

MATERIAŁY DLA OSOBY PROWADZĄCEJ

ZANIM ROZPOCZNIESZ SPOTKANIE Z DZIEĆMI

Ideą nowej odsłony programu Ekopaka jest zwrócenie uwagi dorosłych i dzieci na ogromną ilość odpadów wytwarzanych przez każdego z nas i co z tymi odpadami się dzieje. Ważne jest zrozumienie idei recyklingu, poprawnej segregacji odpadów oraz ograniczania surowców pierwotnych z których powstają rzeczy z których korzystamy. Dostrzegamy wyzwania związane z ograniczaniem odpadów, które produkujemy, poprawną segregacją oraz świadomością konsumentów. Odpady, których nie segregujemy nie trafiają do recyklingu, nie zostaje zamknięty ich obieg w środowisku, a rzeczy które możemy ponownie wykorzystać także trafiają na wielkie składowiska odpadów, gdzie rozkładają się przez długi czas zamiast zostać ponownie wykorzystane.

Segregacja

Od śmieci przez odpady do surowców.

Na przestrzeni ostatnich lat, to co trafia z naszych mieszkań i domów, do pojemników lub worków opróżnianych lub zabieranych przez firmy zajmujące się ich przetwarzaniem lub utylizacją, zyskało całkiem nową wartość. Od odpadu który kojarzy nam się z czymś bezwartościowym do surowca, który z kolei jest czymś bardzo cennym.

W scenariuszu, który trafia do Twoich rąk, chcielibyśmy inspirować do przededefiniowania rozumienia tego co wyrzucamy. Chcemy wzbogacić wiedzę oraz doświadczenia nt. rodzajów opakowań, z czego są konkretnie zrobione oraz czy można je poddawać recyklingowi.

Poprawna nauka segregacji odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, które na naszych oczach a może w naszych rękach stają się surowcami ma na celu uzmysłowienie dzieciom sensu segregacji.

Rachunek zysków dla osoby prowadzącej zajęcia, dzieci, rodziców i społeczności lokalnej:

- Dzieci będą dokonywać świadomych wyborów,
- Będziemy mieli wpływ na to w jakim środowisku żyjemy i będziemy żyć,
- Realizacja podstawy programowej w atrakcyjny sposób.

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu m.in.:

- wprowadzanie uczniów w świat wartości, wskazywanie wzorców postępowania,
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat,
- kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość.

Rola szkoły: Szkoła kształtuje postawę szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnia wiedzę o zasadach zrównoważonego rozwoju, motywuje do działań na rzecz ochrony środowiska oraz rozwija zainteresowanie ekologią.

Do zadań szkoły w zakresie edukacji wczesnoszkolnej należy:
Organizacja zajęć wspierających dostrzeganie środowiska przyrodniczego i jego eksplorację, możliwość poznania wartości i wzajemnych powiązań składników środowiska przyrodniczego, poznanie wartości i norm, których źródłem jest zdrowy ekosystem, oraz zachowań wynikających z tych wartości, a także odkrycia przez dziecko siebie jako istotnego integralnego podmiotu tego środowiska.

Cele kształcenia

W zakresie fizycznego obszaru rozwoju uczeń osiąga m.in.:
sprawności motoryczne i sensoryczne tworzące umiejętność skutecznego działania i komunikacji;

W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju uczeń osiąga m.in.:

- umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich,
- umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób,
- potrzebę tworzenia relacji.

W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga m.in.:

- umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania,
- umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii.

W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga m.in.:

- potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia; - umiejętność obserwacji faktów, zjawisk przyrodniczych, społecznych i gospodarczych, wykonywania eksperymentów i doświadczeń, a także umiejętność formułowania wniosków i spostrzeżeń,
- umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Edukacja przyrodnicza.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego.

Uczeń: chroni przyrodę, segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.

RAMY TEMATU

Każdy z nas wytwarza odpady. Będziemy wspólnie z dziećmi, w wieku 6 – 10 lat, poznawać jak poprawnie segregować odpady. Bardzo ważne, żebyśmy swoją mową ciała, zadawanymi w trakcie zajęć pytaniami czy prowadzonymi rozmowami, pokazywali zainteresowanie tym co dzieci mówią i robią. Dorosły powinien pamiętać, że odpowiedź dziecka na pytanie, zaangażowanie w zabawę powinno być przez nas dostrzeżone - choćby przez mrugnięcie okiem w stronę dziecka.

Nie powinniśmy zmuszać dzieci do brania udziału w proponowanych przez nas aktywnościach. Szanujemy ich wybór. Proponujemy, żeby oprócz miejsca, w którym będziemy działać wg pomysłów prowadzącego, wygospodarować miejsce (najlepiej na podłodze), gdzie dzieci będą miały dostęp do np. kartek papieru i kredek. Tak, aby w każdej chwili mogły skorzystać z tej alternatywy. W każdej chwili będą też mogły wrócić do aktywności które proponujemy.

Ktoś z Was może powiedzieć: te zajęcia to nie dla mnie. Ja przecież tak mało wiem o segregacji. Co ja mogę powiedzieć na ten temat dzieciom...? Jeśli macie takie wątpliwości to może tym lepiej dla całego spotkania. Jeśli jest w Was taka ciekawość świata, którą obserwujemy u dzieci zadających niezliczone pytania: *dlaczego? po co? do czego to służy?* - to znaczy, że możecie razem z dziećmi dowiedzieć się wielu nieznanych rzeczy, a przy tym czerpać dodatkową radość z prowadzenia zajęć.

Cele zajęć:

Uczestnicy:

- rozumieją sens segregacji odpadów,
- potrafią przeprowadzić poprawną segregację odpadów na 5 podstawowych frakcji: bio, szkło, metale i tworzywa sztuczne, papier, zmieszane,
- przeprowadzają rachunek ekonomiczny zysków i strat z segregacji odpadów.

Dodatkowo:

- wykonują zadania matematyczne,
- rozmawiają i poszerzają słownictwo.

Przebieg zajęć: aktywności zaplanowane są na 3 spotkania + fakultatywne spotkanie dodatkowe | Dzieci w wieku 6-10 lat

Rytm zajęć

1. Początek spotkania „Słowo wstępne” dla dzieci (ok. 10 min.¹)
2. Działania z dziećmi inspirowane przez dorosłego (ok. 45 min.)

¹ Czas zajęć jest orientacyjny. Osoba prowadząca po zapoznaniu się ze scenariuszem, po uwzględnieniu potrzeb dzieci i możliwości może podjąć decyzję o wydłużeniu lub skróceniu czasu pracy.

3. Zakończenie (ok. 10 min.)

SPOTKANIE 1

Ad 1

„Słowo wstępne” dla dzieci:

Potrzebne materiały: kartki papieru w kolorach: żółtym, zielonym, niebieskim, brązowym i czarnym

Osoba prowadząca rozkłada lub rozwiesza w sali kartki w kolorach: żółtym, zielonym, niebieskim, brązowym i czarnym. Są to kolory przyjęte w jednolitym systemie segregacji odpadów odpowiednio dla tworzyw sztucznych i metali, szkła, papieru, odpadów bio i zmieszanych. Następnie zadaje dzieciom pytanie jaką zmianę dostrzegają w sali. W przypadku gdy dzieci dostrzegą rozłożone lub rozwieszane kartki papieru można zadać pytanie co te kolory mogą oznaczać? Z czym je kojarzą? W zależności od tego jaka jest świadomość dzieci m.in. wyniesiona z domu, można spodziewać się, że niektórzy natychmiast skojarzą kolory z segregacją odpadów, dla innych będzie to całkiem nowy temat.

Ad 2

Zestawy pojemników na odpady

Potrzebne materiały: pudełka kartonowe, klej, nożyczki, puszki po np. kawie, kartki papieru w kolorach: żółtym, zielonym, niebieskim, brązowym i czarnym

Stworzenie zestawów pojemników na odpady, poprzedźcie obserwacjami. Np. w ciągu jednego – dwóch dni, dzieci mogą

zapisywać co wrzucają w klasie do pojemników na odpady. Ile jest odpadów zmieszanych np. brudnych chusteczek higienicznych. Ile odpadów bio – ogryzków lub wiórków z zatemperowanych ołówków itd. Informacje dotyczące ilości/objętości (przeprowadźcie analizę ile miejsca zajmuje np. 5 butelek PET po wodzie zgniecionych a ile niezgniecionych) będą ważne przy planowaniu wielkości stolikowych zestawów pojemników na odpady. Jeśli dzieci siedzą w sali w dwuosobowych ławkach zaproponuj pracę w parach. Jeśli macie inne ustawienie ławek stwórz zespoły dwu, trzy lub cztero-osobowe. Zaproponuj dzieciom stworzenie kompletu pojemników do segregacji odpadów. Zwróć uwagę dzieciom, że zestawy do segregacji odpadów robią nie tylko dla siebie. Z takiego zestawu będzie mogło korzystać więcej osób. Do oznaczenia pojemników wykorzystajcie kolorowe kartki papieru, które wcześniej były inspiracją do rozmów o segregacji odpadów. Dzieci mogą też na pojemnikach napisać jaki rodzaj odpadów powinien trafić do konkretnego pojemnika.

Na koniec ustalcie z dziećmi na jakiej zasadzie pojemniki będą opróżniane. Kto będzie odpowiadał za opróżnianie? Gdzie te odpady będą trafiać? Czy odpady, które trafiły do pojemników można jeszcze wykorzystać? Czy mogą jeszcze posłużyć jako surowce? Stworzycie tym samym Wasz klasowy regulamin utrzymania czystości i porządku w swojej klasie. Czy wiesz, że podobny regulamin tylko na większą skalę obowiązuje w twojej gminie?

Dodatkowe pomysły:

Przeanalizuj z dziećmi czy na pewno wiedzą, do których frakcji powinny trafić odpady. Czy wiecie, gdzie wrzucić zatłuszczony papier po kanapce albo opakowanie po musie owocowym? Stwórzcie listę przedmiotów, których nie wiecie jak poprawnie utylizować. W każdej

gminie obowiązuje regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w tym regulaminie możecie sprawdzić gdzie jaki odpad wyrzucić.

Ad 3

Zakończenie: Dzieci razem z osobą prowadzącą siadają w kręgu i rozpoczynają podsumowanie spotkania.

Każdy zespół który przygotowywał zestaw do segregacji odpadów pokazuje efekt swojej pracy. Członkowie i członkinie zespołów pokazują innym dzieciom i osobie prowadzącej jak korzystać ze zrobionych zestawów. Jeśli pojawiają się nowe pomysły i propozycje dzieci dotyczące korzystania z zestawów, dopiszcie je do waszego regulaminu.

Osoba prowadząca może również przypomnieć dzieciom przed wyrzucaniem odpadów zawsze powinniśmy minimalizować ich objętość - wyrzucać zgniecione butelki PET.

Osoba prowadząca proponuje dzieciom zadanie domowe. Na podstawie ulotek ze strony EKOPAKA (www.ekopaka.org) samodzielnie lub z jednym z opiekunów ułóż zestawy 3 pytań do każdej z podstawowych frakcji odpadów. W sumie będziecie mieli 15 pytań. Zadajcie te pytania drugiemu opiekunowi lub/i rodzeństwu lub/i dziadkom.

SPOTKANIE 2

Ad 1

„Słowo wstępne” dla dzieci: Zamiast słowa wstępnego: wszyscy siadają w kręgu. Część dzieci będzie miała doświadczenia z pracy domowej dotyczącej przygotowania zestawów pytań (Spotkanie 1, Ad 3). Zapytaj co było dla nich wyzwaniem, co pomagało przy

przygotowaniu pytań? Jakie dzieci mają wnioski po zadaniu pytań najbliższym? Co je zaskoczyło? Co nie było zaskoczeniem?

Ad 2

Quiz dla sąsiedniej klasy

Potrzebne materiały: papier, klej nożyczki, farby, kredki, flamastry, gazetki z supermarketów, opróżnione opakowania po produktach

W sytuacji podekscytowania po osiągniętym sukcesie (dzieci mogą z zachwytem opowiadać jak w domu zadawały pytania najbliższym) warto utrwalić w dzieciach nawyki poprawnego segregowania odpadów oraz przekazywać wiedzę kolejnym osobom np. dzieciom w sąsiedniej klasie. Mogą być też cały czas wśród dzieci i takie, których wiedza nt. poprawnej segregacji jest niska. Może na to wpływać postawa opiekunów, którzy nie segregują odpadów lub zachowania koleżanek i kolegów z innych klas, którzy na przerwach wszystkie odpady wrzucają do jednego pojemnika.

Zaproponuj dzieciom stworzenie plakatów (w zależności od wykorzystywanej techniki skorzystajcie z farb lub/i kredek, flamastrów, wyciętych z gazetek reklamowych zdjęć produktów, opakowań po produktach) informujących o najczęściej wytwarzanych przez uczniów odpadach i do jakich powinny trafiać pojemników. Podarujcie taki plakat (plakaty – jeśli powstanie ich więcej) koleżankom i kolegom z sąsiedniej klasy. Powiedzcie też, że w ciągu najbliższego tygodnia zaproponujecie im udział w konkursie. Na podstawie pytań przygotowanych przez dzieci z opiekunami w domach, przygotujcie listę pytań dla dzieci z sąsiedniej klasy. Do przeprowadzenia konkursu możecie wykorzystać znaną z TV formułę konkursu „1 z 10”. Koniecznie sprawdźcie też czy sami znacie

odpowiedzi! Zanim pójdziecie z konkursem do sąsiedniej klasy, zróbcie próbę u Was w klasie.

Ad 3

Zakończenie: Przed Wami wymagające zadanie. Wszyscy chcielibyście, żeby przygotowany przez Was konkurs był dobrze przyjęty. Zastanówcie się na koniec czy to nad czym pracowaliście będzie atrakcyjne dla waszych koleżanek i kolegów z sąsiedniej klasy.

SPOTKANIE 3

Ad 1

„Słowo wstępne” dla dzieci: Zamiast słowa wstępnego: wszyscy siadają w kręgu. Osoba prowadząca może zapytać dzieci co to jest wiedza. Do czego jest nam potrzebna? Do czego możemy wykorzystać informacje, które zdobywamy? Poszukując odpowiedzi na powyższe pytania, osoba prowadząca wprowadza dzieci do kolejnego ćwiczenia w którym będziemy prowadzić analizy konieczne do przeprowadzenia poprawnej segregacji odpadów.

Ad 2

Wiem, bo jestem ciekawy

Potrzebne materiały: papier, długie linijki, flamastry

W tym zadaniu chcielibyśmy, żeby dzieci wzbogaciły swoją wiedzę o zjawiskach dotyczących recyklingu. Zapraszamy dzieci by w 2 dni wolne od szkoły np. sobotę i niedzielę sprawdzili w co opakowane są produkty wykorzystywane do przygotowania posiłków (śniadanie, obiad, kolacja ale również przekąski między głównymi posiłkami),

jakie po zjedzeniu posiłków pozostają odpady oraz do jakiego pojemnika są wyrzucane.

Ponieważ stawiacie sobie trzy cele, możecie ułożyć trzy pytania i podzielić się na trzy grupy. Członkowie każdej z grup będą szukać odpowiedzi na jedno pytanie.

W tym badaniu potrzebujemy tabeli do zapisywania obserwacji. Stwórzcie ją razem na spotkaniu. Tabele mogą się od siebie różnić dokładnością wykonania ale również układem. Narzędzie, którego używa dziecko powinno być dla niego zrozumiałe. Jeśli osoba prowadząca nie rozumie np. układu tabeli przygotowanej przez dziecko – poproś, żeby opowiedziało o swoim pomysle. Żeby przeprowadzić dokładne badanie ilościowe, w efekcie którego będzie możliwe przeprowadzenie analizy, dzieci powinny mieć wpisane do tabel to samo pytanie.

Po upływie weekendu w którym zaplanowaliście badanie, zbierzcie wszystkie odpowiedzi. Co wynika z zebranego materiału? Jakie dzieci dostrzegają dobre rozwiązania? Jakie widzą zagrożenia?

Dodatkowe pomysły:

Na podstawie wniosków z badań przygotujcie plakat informujący. Powieście go w szkole. Sprawdźcie czy po sfotografowaniu jest wyraźny i czy można go wystać np. opiekunom dzieci?

Po ok. miesiącu możecie zaplanować powtórzenie badań. Możecie również wymienić się pytaniami, tak, żeby każde z dzieci szukało odpowiedzi na inne pytanie niż poprzednio.

Czy doszło do jakiejś zmiany?

Ad 3

Zakończenie: Ponieważ to spotkanie podzielone jest na minimum dwa działania zakończenie może dotyczyć całości badań. Docień uczniów i uczennice za włożony trud i zaangażowanie: stworzenie pytań, narzędzi do badania, dwudniowa obserwacja i zapisywanie wyników, zebranie wyników, analiza wszystkich wyników, przygotowanie plakatu to działania zakrojone na wielką skalę. W dodatku to prawdziwe badania ilościowe! To jeden wymiar na który warto zwrócić uwagę w podsumowaniu. Drugi to zastanowienie się co ja mogę jeszcze zrobić dla... tak naprawdę siebie. Co mogę zrobić, żeby żyć w zdrowym i przyjaznym otoczeniu.

SPOTKANIE DODATKOWE

Ad 1

„Słowo wstępne” dla dzieci: Zamiast słowa wstępnego: Osoba prowadząca zaczyna fantastyczną opowieść, która może zaczynać się tak: za 20 lat gdy będziecie już dorosłymi ludźmi, świat będzie wyglądał całkiem inaczej. Nie będzie już samochodów jeżdżących po jezdniach tylko pojazdy latające, przewożące ludzi i towary. Napędzane będą nie paliwem pochodzącym z naturalnych zasobów ziemi – ropy naftowej lub gazu – a z energii pochodzącej ze słońca... Ważne by w tej opowieści nie uderzać w katastroficzny ton. Chcemy żeby dzieci wyobrażały sobie przyszłość a nie skupiły się na przeżywaniu mogących nastąpić nieszczęść, które będą ich udziałem.

Ad 2

Ekologiczna przyszłość

Potrzebne materiały: kartki, kredki, flamastry, farby, plastelina

Na tych zajęciach uruchomcie wyobraźnię. W zależności od mocnych stron dzieci zaproponuj napisanie, narysowanie lub stworzenie modeli z plasteliny/modeliny. Zapytaj dzieci: Jak za 20 lat będziemy dbać o środowisko.. Nie ograniczajcie się w myśleniu o przyszłości, możecie wymyśleć ekologiczne maszyny przyszłości i wiele więcej. Być może dzieci pójdą w kierunku przedstawiania i opisywania postaw ludzi. Pozwól dzieciom wyrazić to co myślą i czują. W przypadku dzieci, które stworzą prace plastyczne dopytaj każde z dzieci co jest na rysunku lub co przedstawia model. Zapisz wypowiedzi dzieci. Będzie to ważne uzupełnienie do samego dzieła.

Ad 3

Zakończenie: Efekty waszej pracy w postaci opowiadań, rysunków, modeli zbierzcie w jedno miejsce. Zaproponuj dzieciom opowiedzenie o tym co stworzyły. Pamiętaj by docenić każde dziecko za wysiłek włożony w pracę.